

SVENSKA CANADA-TIDNINGEN

The Swedish Canada News

ARG. (YEAR) 30.

LÖSNUMMER 10 CENTS.

WINNIPEG, MANITOBA, TORSDAGEN DEN 26te Oktober 1922.

LÖSNUMMER 10 CENTS.

No. 43

De progressiva uti Saskatchewan rösta emot fusion med de liberala

Man väntar att T. A. Crerar skall resignera såsom ledare för de progressiva. Han väntas även lämna parlamentet. En tidig session utav Manitobas legislatur är icke möjlig.

Canadiska arbetarnas attityd mot kriget

Föreslår nya homesteads för södra Albertas farmare

Talet om att de progressiva skulle hålla möte med de liberala i Winnipeg för att tala om fusion betecknades i v. v. H. H. Milliken, sekreterare av det progressiva partiet, som "löst mera från östern inspirerad information". Mötet kommer kanske att äga rum, men han förnekade på det bestämdaste, att Saskatchewan medlemmar av kabinetet vore redo att taga i övervägande en fusion med de liberala. Som vi nämnde i vår ledarsartikel i detta nummer, höll den 18 ds. lokalavdelningen av U. F. A. i Stony Plains på ett möte samt följande Crerars hållning. Vidare nämnde vi där, att de progressiva av Last Mountain valkrets vid ett möte i Nokomis samma dag avfattade en resolution, i vilken man uttalade sig emot denna fusion. Vi relaterade även där ett uttalande, som gjorts av parlamentsledamot E. A. Hoey och hans ställning till frågan, yttan vid ej behöva här närmare ingå därpå.

Vid det möte, som det progressiva partiet av Saskatchewan i lördags höll i Regina, etablerades det, att det liberala kabinettet gjort ett definitivt anbud till de progressiva att bli representerade i kabinettet. Den exakta naturen av detta anbud avslöjades ej. T. A. Crerars ställning med avseende på ledarskapet inom det progressiva partiet kommer att avgöras före den 23 nov., då vilken dag nästa möte av aktieägarna av United Grain Growers kommer att hållas.

Vid ovan nämnda möte av de progressiva i Regina i lördags beslut man, att ingen fusion skulle äga rum med de liberala. Man uppehöll det ärendes ovan nämnda Nokomis mötes beslut, att de progressiva skulle intaga samma ställning som under den sista sessionen av parlamentet.

Till våra lutheraner i Canada

Pastor O. Lindgren, Canada-Konferensens sollicitör, befinner sig i dessa dagar på resa i våra svenska samhälle för att samla medel till upprättandet av ett barn- och ålderdomshem i Canada. Här gives ett tillfälle för våra lutheraner att utöva ett gemensamt barmhärtighetsverk, som skall bli till heder för det svenska namnet i evärdeliga tider.

Enligt de nuvarande planerna av Bracken-regeringen i Manitoba kommer ej en tidig session av legislaturen att äga rum. Vid dess sista session sista vinter sattes fiskalåret tillbaka från den 30 nov. till den 31 aug. för att regeringens rapporter skulle kunna förberedas i tid för legislaturen i november eller december. Skälet varför ej en tidig session kommer att äga rum detta år, är att regeringen blivit hindrad på grund av flyktnadvalen i The Pas och Rupert's Land.

Inrikesministern Charles Stewart anlände i v. till Edmonton samt uppgav följande innehåll:

(Forts. å sidan 5.)

Diverse nyheter ifrån staden Winnipeg.

En bjudning för ett antal damer hade i lördags Mrs Anton Nelson i Banerman Ave. Det blöds på kaffe med dopp etc. och aftonen förlöpte trevligt under glatt samtal. I och för affärer var Mr A. Nyström från Percival denna vecka i staden och han måste resa hem i går för att som i dag i senkap av ordförande för elevförbundet inom därvarande lokalavdelning av S. G. O. närvara vid ett möte. På besök i staden har under en längre tid Mr Carl Johnson från Fort City, Mich. varit. Mr Johnson är svägerska till Mr Frid Hamburg, som på sin tur varit ansvarig för denna tidning, och vilken för närvarande driver affärsverksamhet i Carleton, Minn. En längre tid har vår landsman, Mr S. O. Hammarlöv från Teulon, Man. vistats i vår stad. Närmare bestämt har han varit bosatt här i flera månader. Mr Hammarlöv kom till Canada för 25 år sedan samt är bördig från Sundastrand i Sverige. En äkta skänning gästade i v. vårt kontor i skedans av Mr Victor Hilling, som för närvarande arbetar i Great Falls, Man. Han har varit bosatt i Winnipeg i 8 år samt har under denna tid varit in och ut ur staden. I Canada har han vistats i 13 år och år 1921 gästade han Sverige i ett halvt år.

Världspolitiska händelser den senaste veckan

Bonar Law har utnämnts till brittisk premiärminister LONDON den 21 oktober—Andrew Bonar Law har antagit kongressens erbjudande att bilda ny regering, sedan premiärministern Lloyd George inlämnat sin avsödsansökan. Mr. Law är född canadensare och hans födelsebygd är Hexton, N. B. Mr. Law vänder betvivla, att han skall kunna stå i händelsernas center någon längre tid, då hans hälsa länge varit mycket svag. En engelsk premiärminister har den yngsta arbetsbördan av någon statsminister, men Mr. Law själv är optimistisk och ämnar hålla ut, om också ej längre än till dess de nya valen ha blivit överstämnda.

Turkiska trupper besätta Höga Porten trots engelsk protest. KONSTANTINOPEL den 22 oktober.—Trots de allierades makternas gendarmerikontingent vid Stambulskaj i går mornse. Kontingenten räknades till 200 man och sattes omedelbart i land och inväntade de allierades makternas vidare åtgärder. De allierade beslöt, att de turkiska trupperna skulle få ockupera området runt kajen för att snarast skapas till Tjatalacha. Turkarna bliva alltmer näringska och bry sig föga om närvaron av allierade trupper. Den engelska ministerkrisen kommer lägligt för Kemal Pascha Lloyd Georges stränga hand är nu borta, och turkarna kunna snart husera som absoluta herrar på täppan. Utvecklingen av den turkiska frågan måste betraktas som ett avgjort nederlag för de allierades politik.

Senator Borah har skarpa ord

Den illustre senatoren i Idaho håller ett mycket märkligt anförande i Chicago.

Senator Borah höll på morgondagen i Chicago ett märkligt tal på ett av National Emergency Committee anordnat massmöte, där Raymond Robbins var ordförande, meddelas till pressen. Senatoren kritiserade skarpt den nuvarande administrationen för att 75 politiska fångar allt fortfarande förvaras friheten, samt för att den ryska sovjetsregeringen icke erkänts. Han uppmanade liberalerna att ignorera partiellerna i nästa val och att blott rätta på sådana kandidater, som stå för amerikanskhet och fri yttranderätt. Senatoren argumenterade välsittigt för frigrivandet av de politiska fångarna, förklarande, att kongressen brutit mot de konstitutionella garantierna om fri yttranderätt, och att de 75 hållas i fängelse "kanske därför att de är förtäta, och sakna inflytande".

"På senare år har en fördräglig doktrin, som är förtädd mot Amerikas konstitution, fått förtäta här i landet," fortsatte talaren. "Denna doktrin säger, att under krig är konstitutionen icke gällande. Det skulle ihågkommas, att denna regering och den konstitutionen, i kraft av vilken den äger bestånd, grundades på revolution och fri yttranderätt. Eugene Debs gick alla leke längre i sitt uttalande av det stora kriget än Abraham Lincoln, utomande av kriget mot Mexico. De konstitutionella garantierna om fri yttranderätt skyddade dem, alldeles som dessa garantier skulle ha skyddat Debs och andra, som opponerade sig mot kriget. De rättigheter, som genom konstitutionen garanteras alla medborgare vore avsedda just för sådana tillfällen, när den allmänna opinionen är upphetsad och det är svårt att erhålla rättvisa genom vanliga kanaler. Varje dag, som våra politiska fångar kvarhålls i fängelser, förneka vi den princip på vilken denna republik är grundad—fri yttranderätt, pressfrihet och församlingensfrihet i England, Frankrike, Belgien, Canada och varje land, som är inberättigt i världskriget, ha de politiska fångarna frigrivits för länsed sedan."

"Vi närma oss nu valen. Edra kongressmän komma hem för att tala med eder. Ingen man, som ej vill värja sig för det omedelbara frigrivandet av dessa fångar, skulle sändas tillbaka, till Förenta Staternas Kongress." Rekommenderande, att den ryska sovjetsregeringen omedelbart skulle erkännas, förklarade Borah, att den utgående de facto regeringen i Ryssland och att den står säkrare i dag än någonsin sedan 1917 års revolution. Genom att värja erkänna denna regering, fortsatte han, har Förenta Staternas regering åtsidat det fröedens, som gavs av Monroe, Hamilton, Adams och Washington Han tillade, att "jag är inte för att låta denna världens bankirer diktera Förenta Staternas utrikespolitik genom att säga oss, att vi kunna erkänna Ryssland sedan det betalt sina skulder."

Mötet antog en resolution med krav på frigrivandet av alla politiska fångar. Amerikanske beriknas ha förlorat minst \$2,000,000,000 genom att köpa tyska mark, innan den tyska finansiella inflationen började.

(Forts. å sidan 5.)

Lloyd George har resignerat från premiärministerposten uti England

Inlämnade sin avsödsansökan efter att det konservativa partiets ledande klubb just hade röstat emot den ryktbara liberala-konservativa koalitionen, som varat i omkring sju år.

Ett dramatiskt världshistoriskt moment

Världspolitisk veckorevy för S.C.T. av S. W. Goerwell.

Lloyd George har gått. Som ett åskslag föll underrättelsen ned på en av landets mänskligaste män, som i några sju år stått i brännpunkten av det politiska livet i världen, har med en dramatiskt åtköad avkastat regeringsansvaret. En deputation av gruvarbetare vore de första att erbjuda underrättelsen om den viktiga händelsen. De framlämnade en petition till premiärministern, men denne svarade: Mina herrar, Storbritannien har ingen premiärminister. Jag kommer just från Buckingham Palace, där jag inlämnat min avsödsansökan till hans majestet, som beviljade densamma. Med fenomenal hastighet sprid sig ryktet genom London och innan Lloyd George lämnade Downing Street, hade de väldiga folkmassor skockat sig där och då den lille f. d. premiärministern visade sig på trappan brast orobeddövande ovationer lös. Lloyd George tog genast till orda, bjudande tystnad med sin uppräta hand, och så följde några få ord ur hans mun; ord, som inom några få minuter rungade på elektriska vågor runt i världens ymnigande folken och gudarna budskap om, att Lloyd George gått, endast för att komma med stärkta krafter tillbaka. Hur dramatiskt framträdde ej den lille vishetsmannen deklarerade sin ställning: "Jag sköter ej längre regeringens tyglar, men ännu har jag svärdat i min hand." Dessa ord kunna ej tolkas anordnande, än, att han kommer att kämpa för sin politik i de kommande valen.

Svensk bildning uti Syd-Afrika

En svensk skola uti det mörka Syd-Afrika gör en mycket betydelsefull gärning.

Skilldrar Allsvensk Samling

I ett i Allsvensk Samling införd brofrem Natal i Sydafrika meddelas följande om den svenska verksamheten i denna avlägsna landsänd. Den finns ett Sverige i Sydafrika, vilket är värt att beaktas. Detta Sverige är för närvarande ganska koncentrerat kring Sydafrikas svenska skola, en femklassig realskola, enligt svensk läroplan. Envars skolkommissionens svenska skola, som den för tillhör engelska nummer, har den för tillhör engelsk prägel. Den är pydd med en rikedom av svenska flaggor och vimpel samt med svenska tavlor. Pulpeterna äro gjorda efter Stockholmsmodeller. Särskilt mycken tid nedlagges på de speciellt svenska ämnena. Sveriges historia läses mycket utförligt, och till Sveriges geograf användes en rikedom av bildmaterial. Barnen arbeta själva ut stora hembygdsskåp, till de illustrera med landskapsvapen, andra egna teckningar, svenska vykort, och Turistföreningens vackra bilder. Vanligen skriva barnen svenska brev till sina föräldrar och äro anslutna om att få veta så mycket som möjligt om just den delen av Sverige. Små föredrag om Sverige få de också hålla. En myckenhet svenska sånger ha de fått lära, och svenska musikstycken få de spela. En kurs i svensk träslöjd få de också genomgå.

Varje månad hållas svenska skolefester med historiska eller litteraturhistoriska program. Då samlas också de vuxna svenskar, som ständigt eller för tillfället vistas i den stad, där skolan är belägen. I den rikt smyckade skollokalen. Under terminen före jul, lästes Selma Lagerlövs bok om Topelius, och då lekte många av Topelius lekare, och hans vackra barnvisor sjönges. Den 6 november hölls en Gustav-Adolf fest med rikt program. Under terminen efter jul har föredrag hållits över svenska författare och barnen ha bidragit med uppläsningar och sång. Konserter med rikhaltiga program ha de också givit.

Skolan är grundad av svenska missionärer i kyrkans tjänst i Sydafrika, och i första rummet avsedd för deras barn. Därför ämnas också mycken tid till kristendomsundervisning, särskilt kyrkohistoria och missionshistorien. Barn från andra svenska hem i Sydafrika vistas för närvarande i det med skolan förbundna skolhemmet, men på i svenska skolor. För skolhemmets räkning har svenska kyrkans missionsanstalt upplåtit två hus i en vackert trädgård med böja barrträd. I skolhemmet finns ett piano, skänkt av A. B. Transatlantic, vilket visar missionsarbetets stora välfärd i friska omfrån frakter o. d. Skolhemmet innehåller ättur och köksavdelning.

Svenska skolan har den största betydelse både ur missionsvynpunkt och för fosterländsk språkvetenskap. Barnen få där lära sitt moderäspråk. När de komma till skolan tala de mest de inföddas språk och engelska. Den svenska skolan är följande inkommet. De få också i skolan en varm kärlek till fosterlandet. De bars som på i engelska skolor, lära också rätt mycket svenska i skolhemmet, och få kärlek till och intresse för Sverige. Men för att kunna bestä, behöves skolan stödas av de svenskar, som arbeta för svenskeheten i Sydafrika.

(Forts. å sidan 5.)

Lloyd George har resignerat från premiärministerposten uti England

Inlämnade sin avsödsansökan efter att det konservativa partiets ledande klubb just hade röstat emot den ryktbara liberala-konservativa koalitionen, som varat i omkring sju år.

Ett dramatiskt världshistoriskt moment

Världspolitisk veckorevy för S.C.T. av S. W. Goerwell.

Lloyd George har gått. Som ett åskslag föll underrättelsen ned på en av landets mänskligaste män, som i några sju år stått i brännpunkten av det politiska livet i världen, har med en dramatiskt åtköad avkastat regeringsansvaret. En deputation av gruvarbetare vore de första att erbjuda underrättelsen om den viktiga händelsen. De framlämnade en petition till premiärministern, men denne svarade: Mina herrar, Storbritannien har ingen premiärminister. Jag kommer just från Buckingham Palace, där jag inlämnat min avsödsansökan till hans majestet, som beviljade densamma. Med fenomenal hastighet sprid sig ryktet genom London och innan Lloyd George lämnade Downing Street, hade de väldiga folkmassor skockat sig där och då den lille f. d. premiärministern visade sig på trappan brast orobeddövande ovationer lös. Lloyd George tog genast till orda, bjudande tystnad med sin uppräta hand, och så följde några få ord ur hans mun; ord, som inom några få minuter rungade på elektriska vågor runt i världens ymnigande folken och gudarna budskap om, att Lloyd George gått, endast för att komma med stärkta krafter tillbaka. Hur dramatiskt framträdde ej den lille vishetsmannen deklarerade sin ställning: "Jag sköter ej längre regeringens tyglar, men ännu har jag svärdat i min hand." Dessa ord kunna ej tolkas anordnande, än, att han kommer att kämpa för sin politik i de kommande valen.

Orsakerna till Lloyd Georges plötsliga avgång äro flerfaldiga. Under det gångna året har han anfällits på det häftigaste, först och främst av Northcliffe-pressen, med Times i teten, vidare har han anfällits häftigt av Unionist-partiet, lett av Sir George Younger. Dessutom har sammanhållningen inom koalitionen ej varit den allra bästa. Särskilt hava klyvningar uppkommit, då det gällt utrikespolitiska spörsmål. Lloyd George har t. ex. alltid varit språkförret för en försoningspolitik med Tyskland, en politik, som varit utsatt för det häftigaste kländer från flera håll. Lord Northcliffe var väl den brittiske premiärministerns bittrade fiende. Utan tvivel andades anhängarna av Lloyd Georges lättare, då tidningskonsterna till sedan ändrade sin skickelseidriga bana.

Men Lloyd Georges hållning mellan så stridiga grupper som de konservativa och liberala, var dock omöjlig att upprätthålla, och till Lloyd Georges tal i Manchester i förra veckan, var det uppenbart, att han för eller senare skulle utlysa allmänna val, vid dessa uppsättande sin person som "the chief issue." Men händelserna skenade iväg med hans planer, och med överdådig snilkrikhet visade sig Lloyd George vara den nya situationens vuxen. Då det konservativa partiets högkvarter sammanträdde för

(Forts. å sid. 5.)

Centralkomiténs fäst

Som vi nämnde i förlidet nummer kommer Skandinaviska K. Centralkomité, att fredags den 10 november med början kl. 8 e. m. avhålla en fest i kyrkan. Programmet blir avsevärt rikhaltigt och högtids- talet hålles av premiärministern John Bracken. Vad programmet för övrigt beträffar hänvisar vi till föregående nummer. Vi vilja blott tillägga, att troligen kommer sängkören inom den norska lutherska kyrkan under ledning av redaktör Röd-vik att även bidra. Enär inkomsterna av denna fest gå till föreningsverksamheten, vilken ju består i att hjälpa de nödlidande, så uppmanas alla samt och synnerligen att infirra sig och fylla loven till sista piats.

Diverse nyheter ifrån svenska Canada

Till Albert City, Iowa har i dagarna miss Nancy Vieckberg i Percival, Sask. avrest. Hon skall där gåsta sin svägerska och syster, pastor och Mrs. Olson. En sammankommit möten två C. P. R. godståg äde rum mellan den 22 och den 23 ds. i Percival, Sask. Inom av tågpersonalen skadades nämnvärt. Missionsmöte hålles i South Junction, Man. söndagen den 5 nov. Mötet börjar kl. 11 f. m. och fortsår på eftermiddagen efter ett kort uppehåll för lunch, som serveras där mötet är. Redaktör C. J. Envall från Winnipeg och D. Ericson från Whitemouth deltaga. Alla skandinaviska hälsas välkomna. Begravning. Mrs. Johanna Ström avled den 13 ds. i Wadena, Sask. Dödsorsaken var mackräfta, varav hon lidit en längre tid. Under de sista veckorna var hon mycket medtagen. Mrs. Ström har varit änka i många år och var först bosatt i Kokato, Minn. i 16 år, dit hon kom från gamla landet. För 112 år sedan flyttade hon till Wadens och hushållde för sin son, som har farm fem mil norr om Wadena. Hon var en trevlig kvinna och tillhörde missionsförsamlingen Kokato. Vid sin död var hon nära 61 år. Begravningen hölls från svenska baptistkyrkan i Wadens den 15 ds. och jordfästningen förrättades av pastor P. M. Meyer & Wadens kyrkogård. De närmast sörjande äro tre döttrar och en son.—P. M. M. Tröskningarna av Årets ärend i samlingskrig Percival, Sask. med omnejd, synes enligt uppgifter ha utfallit till behållhet. Det beräknas att veten i genomgitt givt 54 bushels per acre samt havre och korn 67 bushels. Det må som ett rekord räknas att en farmare åkerfärdes fick 100 bushels havre per acre. En annan farmare skördade 44 bushels vete på en del av sin farm. Under en följd av år har östra Saskatchewan visat sig vara det bästa landet för producerandet av olika såddeslag. Därför bör dock ingen bliva missriktad, som bygger sig nya hem i dessa fruktbara trakter.—Vb. Ordföranden för United States Trust kompani i New York styrelse, följde nyligen 100 år. Han var Lincolns rådgivare under inbördeskriget. Stewart är trots den höga åldern så frisk och kry, att han dagligen sköter sina affärer på sitt kontor vid Wall Street. Savana, Ga., gör anspråk på att inom sitt område ha den yngsta kvinnliga advokaten i landet. Det är Thelma Lenore Harrel, som sett nyligen bestämt sin examen, fastän hon är endast 17 år gammal. Hon har en rättighet att utöva advokatyrket.